

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Ігор ГЕРУШ

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»**

Галузь знань 22«Охорона здоров'я»
(код і назва галузі знань)

Спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь молодший бакалавр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання II (на основі повної загальної середньої освіти)

Форма навчання заочна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра фармації
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри фармації «04» червня 2021 року
(протокол №20).

Завідувач кафедри

(підпис)

Олег ГЕРУШ

Схвалено предметною (цикловою) комісією фармацевтичних дисциплін «16» червня
2021 року (протокол №6).

Голова предметної (циклової) комісії
фармацевтичних дисциплін, доцент

(підпис)

Олександра ГОРОШКО

Чернівці – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Фармації
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Сидор Валерія Валеріївна – викладач фахового коледжу БДМУ sydor.valery@bsmu.edu.ua +380 (50) 990 69 58 Гончарук Яна Ігорівна – викладач фахового коледжу БДМУ jana.honcharuk@bsmu.edu.ua +380 (95) 551 00 28 Пазинюк Анна Юріївна – викладач фахового коледжу БДМУ pazyniuk.anna.ff15@bsmu.edu.ua +380 (96) 376 46 88
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/
Веб-сайт кафедри	http://pharmak.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Руданського, 34
Контактний телефон	+38 (0372) 55 92 89

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

	заочна
Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	4,5
Загальна кількість годин	135
Лекції	18
Практичні заняття	14
Самостійна робота	103
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Організація та економіка фармації – наука, яка спрямована на формування професійно важливих знань, вмінь та навичок щодо організації фармацевтичного забезпечення населення і фармацевтичної діяльності відповідно до вимог чинного законодавства і міжнародних стандартів, здійснення аналізу і планування діяльності аптечного закладу.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuyvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyaciyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Буковинський державний медичний університет (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика деделайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Технологія ліків	Технологія ліків
Основи менеджменту та маркетингу у фармації	Основи менеджменту та маркетингу у фармації
Основи медичного та фармацевтичного товарознавства	Основи медичного та фармацевтичного товарознавства
Фармакологія	Фармакологія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1 Мета: викладання навчальної дисципліни «Організація та економіка фармації» є формування у студентів системи знань про організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності у сучасних умовах, підготовка студентів до практичної роботи аптечних підприємств різних видів та форм власності, до виконання функціональних обов'язків на посадах, які можуть займати

фармацевти за умови реформування системи охорони здоров'я та наближення її до європейських стандартів.

6.2 Завдання: вивчення дисципліни «*Організація та економіка фармації*» є:

- сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітнього ступеню;
- забезпечити теоретичну базу для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін згідно навчального плану;
- здатність використовувати знання нормативних та законодавчих актів в практичній діяльності;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання в постачанні аптечних закладів лікарськими засобами та виробами медичного призначення;
- здатність проводити інформативну роботу серед населення щодо профілактики захворювань та поліпшення здоров'я;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання для забезпечення умов зберігання лікарських засобів, лікарської рослинної сировини та виробів медичного призначення.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральні:

Здатність розв'язувати у процесі навчання типові спеціалізовані завдання та ситуаційні задачі, які передбачають застосування положень і методів відповідної науки. Критично осмислювати та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності, правильно формувати судження та зрозуміло доносити власні знання і висновки з обґрунтуванням для фахової та нефахової аудиторії.

7.2. загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати одержані знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність до вирішення професійних проблеми та поставлених завдань.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

7.3. спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність використовувати законодавчу, нормативно-правову бази України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.

ФК 6. Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами, виробами медичного призначення відповідно до вимог Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 7. Здатність надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг, щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту, та фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу.

ФК 9. Здатність застосовувати знання та уміння у практичній діяльності пов'язані з етапами обігу лікарських засобів в установах та підприємствах фармацевтичної галузі незалежно від форм власності.

ФК 11. Здатність до виконання завдань, направлених на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини.

ФК 12. Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP).

ФК 13. Здатність організовувати систему звітності та обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) в аптечних закладах, здійснювати товарознавчий аналіз,

адміністративне діловодство, документування та управління якістю згідно з нормативно-правовими актами України.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРЗ 1. Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я та основних нормативно-правових документів, що регламентують фармацевтичну діяльність.

ПРЗ 2. Знання принципів організації роботи та управління аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

ПРЗ 3. Знання фахової термінології.

ПРЗ 4. Знання принципів організації фармацевтичної допомоги різним групам населення та категоріям хворих.

ПРЗ 5. Здатність застосовувати знання щодо забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРФ 1. Здійснювати організаційні функції в управлінні аптечними закладами та їх структурними підрозділами, керуючись вимогами діючої законодавчої, нормативно-правової бази України.

ПРФ 2. Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

ПРФ 3. Дотримуватися фармацевтичного порядку і санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРФ 11. Проводити санітарно-освітню та інформаційну роботу серед населення та медичних працівників.

ПРФ 16. Здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **135** годин (**4,5** кредитів ECTS).

МОДУЛЬ I

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

Змістовий модуль 1.

«Організація відпуску ліків промислового виробництва та індивідуального виготовлення з аптек та їх структурних підрозділів. Організація системи постачання аптек»

Конкретні цілі:

Засвоїти принципи організації фармацевтичного забезпечення населення відповідно до вимог Належної аптечної практики.

Трактувати вимоги міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності.

Використовувати нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підприємств фармацевтичної галузі.

Пояснювати основні принципи Національної лікарської політики.

Характеризувати організаційну структуру фармацевтичної галузі та основні принципи державного регулювання фармацевтичної діяльності.

Класифікувати аптеки за різними критеріями.

Визначати порядок відкриття аптек (фармацевтичних фірм).

Характеризувати особливості ліцензування діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ, виробництва (виготовлення) ЛЗ.

Визначати раціональну організаційну структуру аптеки (фармацевтичної фірми).

Класифікувати лікарські засоби за різними критеріями.

Характеризувати порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні та за кордоном.

Здійснювати відпуск безрецептурних лікарських засобів, надавати консультації щодо раціонального

Організувати належне зберігання ліків та товарів аптечного асортименту.

Визначати поточну потребу у ЛЗ та здійснювати їх замовлення.

Складати замовлення-вимоги.

Організувати приймання товару від постачальників.

Організувати зберігання ЛЗ та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативно-правових актів.

Змістовий модуль 2

«Організація системи постачання аптек (фармацевтичних фірм)»

Конкретні цілі:

Організувати інформаційну роботу в аптеці.

Засвоїти Національні програми протидії нелегальному обігу контрольованих речовин.

Знати доступ медичних та фармацевтичних працівників до обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Знати квотування, виготовлення, зберігання, ввезення та вивезення контролюючих речовин та оформлення необхідних документів.

Знищення лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори.

Знати порядок роботи аптек з товарними запасами та організаційні засади внутрішньоаптечного виробництва ліків.

Організувати належне зберігання ліків та товарів аптечного асортименту.

Визначати поточну потребу у ЛЗ та здійснювати їх замовлення.

Складати замовлення-вимоги.

9.2 Тематична структура модуля (змістових модулів).

МОДУЛЬ 1

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

Змістовий модуль 1. «Організація відпуску ліків промислового виробництва з аптек та їх структурних підрозділів»

Тема 1. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я.

Поняття про аптечні заклади та аптечну мережу. Основні принципи розвитку та розміщення аптечної мережі. Організація роботи аптечних закладів різних форм власності та господарювання в умовах ринку. Аптека як заклад охорони здоров'я та як суб'єкт господарювання. Основні завдання та функції аптеки. Належна аптечна практика (GPP). Класифікація аптек. Спеціалізація аптек. Організаційна структура аптеки та основні функції її відділів і структурних підрозділів. Приміщення, обладнання та устаткування аптек. Вимоги санітарного режиму до аптек та структурних підрозділів. Кваліфікаційні та інші вимоги до персоналу, що займається виробництвом (в умовах аптеки), оптовою та роздрібною торгівлею лікарськими засобами. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база й документальне оформлення.

Тема 2. Організація безрецептурного та рецептурного відпуску у вітчизняній та закордонній фармацевтичній практиці.

Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні, у країнах ЄС, СНД та інших країнах світу. Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів. Організація відпуску ліків без рецептів з аптек. Концепція відповідального самостійного лікування. Організація фармацевтичної опіки. Протоколи провізора (фармацевта). Організація аптекою санітарно-просвітницької роботи. Рецепт – визначення, види, функції. Форми рецептурних бланків. Загальні правила виписування рецептів, порядок їх оформлення. Порядок відпуску лікарських засобів з аптек та їх структурних підрозділів. Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів.

Групи амбулаторних хворих та категорії населення, яким гарантовані пільги та безоплатний відпуск ЛЗ. Особливості оформлення пільгових та безоплатних рецептів. Терміни дії рецептів та зберігання їх у аптеці.

Змістовий модуль 2. «Організація системи постачання аптек (фармацевтичних фірм) та відпуску ліків екстемпорального виготовлення з аптек»

Тема 4. Визначення тарифів за виготовлення у аптеках екстемпоральних лікарських препаратів. Організація предметно-кількісного обліку у аптеках.

Індивідуальне та серійне виготовлення лікарських засобів в аптеці. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорії. Значення Таха laborum, визначення та структура. Методика визначення тарифів за виготовлення лікарських форм. Облік тарифів за виготовлення та фасування ліків та фармацевтичних товарів. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошків, супозиторіїв, настоїв та відварів, мазей, рідких лікарських форм тощо).

Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Порядок ліцензування господарської діяльності з обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також спеціальних рецептурних бланків форми №3. Вимоги до приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) ЛЗ та спеціальних рецептурних бланків.

Тема 5. Організація державної системи забезпечення контролю якості лікарських засобів.

Забезпечення якості ЛЗ як міжнародна проблема. Міжнародні програми ВООЗ та державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів. Система співробітництва по фармацевтичним інспекціям PIC/S (Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme). Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи забезпечення якості в Україні. Порядок реєстрації ЛЗ. Стандартизація та сертифікація фармацевтичної продукції. Стандарти сімейства ISO-9001. Сертифікація виробників ліків та дистриб'юторів за міжнародними стандартами. Поняття “сертифікат якості виробника”, „сертифікат лабораторного аналізу (висновок щодо якості)”. Зміст та призначення сертифікатів, порядок їх зберігання. Організація вхідного контролю якості ліків та фармацевтичних товарів на аптечних складах (базах), оптових фірмах, у аптеках. Права та обов'язки Уповноваженої особи. Організація внутрішньоаптечного контролю якості ліків. Організація інспектування підприємств та закладів фармацевтичної галузі.

Тема 6. Організація роботи аптеки з товарними запасами. Організація роботи оптової фармацевтичної фірми та аптечного складу.

Товарні запаси в структурі господарських засобів аптечних закладів. Характеристика та класифікація товарних запасів. Поняття дефектури. Визначення потреби та складання замовлень на товари аптечного асортименту. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice – GPPP). Організація роботи аптек з постачальниками товарів аптечного асортименту. Методики визначення оптимального товарного запасу та складання графіку закупівлі. Організація приймання товарів в аптечних закладах. Організація зберігання ЛЗ та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP). Особливості зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Відпуск товарів відділам та структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам. Виготовлення внутрішньоаптечної заготовки (ВАЗ). Облік лабораторно-фасувальних робіт.

Аптечні склади (бази) – завдання та функції. Організаційна структура та функції основних відділів аптечних складів (баз). Вимоги до приміщень, оснащення, персоналу, санітарно-гігієнічні нормативи. Порядок приймання товарів та організація контролю якості лікарських засобів, що надходять до аптечного складу (бази). Відділи зберігання. Отримання товарів, їх облік та підготовка до відпуску.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
Осінній семестр				
МОДУЛЬ І				
«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»				
<u>Змістовий модуль 1.</u>				
«Організація відпуску ліків промислового виробництва та індивідуального виготовлення з аптек та їх структурних підрозділів. Організація системи постачання аптек»				
Тема 1. Організація діяльності аптек. Вступний інструктаж з охорони праці.	12	2	2	8
Тема 2. Організація забезпечення ЛЗ та виробами медичного призначення стаціонарних хворих.	22	4	2	16
Тема 3. Організація постачання аптечних закладів.	26	4	2	20
Весняний семестр				
<u>Змістовий модуль 2</u>				
«Організація системи постачання аптек (фармацевтичних фірм)»				
Тема 4. Державна система забезпечення якості лікарських засобів і виробів медичного призначення.	22	2	2	18
Тема 5. Організація роботи відділу запасів. Охорона праці при зберіганні окремих груп лікарських засобів.	27	4	2	21
Тема 6. Організація роботи аптеки з рецептурою.	24	2	2	20
Підсумковий модульний контроль 1	2	–	2	-
ВСЬОГО	135	18	14	103

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва лекції	Кількість годин
Осінній семестр		
1.	Організація діяльності аптек. Вступний інструктаж з охорони праці.	8
	1.1. Історія розвитку фармації. Основні принципи організації фармацевтичної діяльності. Ліцензування.	2
	1.2. Аптека як заклад охорони здоров'я, її завдання та функції. Організаційна структура аптеки. Типи та види аптек. Спеціалізація аптечних закладів.	2
	1.3. Порядок відкриття та діяльності аптек та їх структурних підрозділів. Вимоги до розміщення та складу приміщень аптеки. Матеріальна відповідальність аптечних працівників.	2
2.	1.4. Санітарні вимоги до прибирання приміщень аптеки. Вимоги до техніки безпеки й особистої гігієни персоналу при роботі в аптеках.	2
	Організація забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення стаціонарних хворих. Лікарняна та міжлікарняна аптеки, їх завдання та функції. Охорона праці та виробнича санітарія при виготовленні лікарських засобів.	2
Весняний семестр		

3.	Організація постачання аптечних закладів.	4
	3.1. Організація постачання аптек товаром. Організація діяльності оптової ланки (оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу).	2
	3.2. Аптечний склад, його організаційна структура, обладнання приміщень, завдання та функції.	2
4.	Державна система забезпечення якості лікарських засобів і виробів медичного призначення.	4
	4.1. Організація системи контролю забезпечення якості ліків та товарів аптечного асортименту.	2
	4.2. Державні механізми забезпечення якості лікарських засобів. Організація інспектування підприємств і закладів фармацевтичної галузі.	2
Разом:		18

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва практичного заняття	Кількість годин
Осінній семестр		
МОДУЛЬ I		
«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»		
<u>Змістовий модуль 1.</u>		
«Організація відпуску ліків промислового виробництва та індивідуального виготовлення з аптек та їх структурних підрозділів. Організація системи постачання аптек»		
1.	Управління аптечною справою. Основні закони України, що стосуються фармацевтичної діяльності.	2
2.	Аптека як самостійне господарське підприємство. Форми власності, господарювання, спеціалізація аптек. Види матеріальної відповідальності. Штат аптеки. Розміщення аптечної мережі.	2
3.	Організація роботи аптеки щодо приймання рецептів, виготовлення і відпуску ліків. Правила роздрібної реалізації лікарських засобів.	2
Весняний семестр		
<u>Змістовий модуль 2.</u>		
«Організація системи постачання аптек (фармацевтичних фірм)»		
4.	Правила таксування різних груп лікарських прописів. Стягнення тарифів. Характеристика методів реєстрації протаксованих рецептів.	2
5.	Санітарно-протиепідемічний режим в аптеці. Наказ МОЗ України №275 «Про затвердження Інструкції із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів від 15.05.2006р.».	2
6.	Особливості зберігання лікарських засобів. Наказ МОЗ України №44 «Про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення» від 16.03.1993 року. Обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. законодавчі та нормативні документи, що його регламентують.	2
7.	Підсумковий модульний контроль 1	2
Разом:		14

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва практичного заняття	Кількість годин
<i>Осінній семестр</i>		
1.	Короткий історичний огляд розвитку фармації.	2
2.	Управління аптечною справою.	4
3.	Правила роздрібної та оптової реалізації лікарських засобів.	2
4.	Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів з аптеки.	4
5.	Концепція відповідального самолікування. Фармацевтична опіка.	4
6.	Роль фармацевтичної опіки у діяльності фармацевтичного працівника.	6
7.	Організація постачання лікарських засобів до аптечних установ.	4
8.	Медична промисловість України. Належна фармацевтична практика.	4
9.	Порядок формування Національного переліку життєво необхідних (основних) лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ.	4
10.	Вимоги до приміщення, персоналу аптеки. вимоги до аптечного товару.	4
11.	Організація роботи спеціалізованих аптек.	6
<i>Весняний семестр</i>		
12.	Організація роботи аптеки щодо приймання рецептів, виготовлення і відпуску ліків.	4
13.	Правила приймання рецептів.	6
14.	Зберігання медикаментів та виробів медичного призначення. Наказ МОЗ України №44 від 16.03.1993 р.	4
15.	Внутрішньоаптечний контроль якості ліків, виготовлених в аптеці, правила їх оформлення для відпуску.	6
16.	Організація постачання лікарських засобів до аптечних установ.	6
17.	Попереджувальні заходи для покращення якості ліків.	6
18.	Договірна робота з постачальниками лікарських засобів.	6
19.	Утилізація та знищення неякісних товарів та лікарських засобів.	8
20.	Реклама лікарських засобів.	4
21.	Особливості ціноутворення на лікарські засоби.	5
22.	Деонтологія у фармацевтичній діяльності. Кодекс честі фармацевта.	4
Разом:		103

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Контрольна робота на тему: «**Основи організації роботи аптечних закладів**»

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ МОДУЛЬ 1

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

1. Організація фармацевтичного забезпечення населення в Україні. Законодавча та нормативна база функціонування фармацевтичної галузі.
2. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності.
3. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні.
4. Організаційна структура аптечних закладів.
5. Порядок відкриття аптек та ліцензування їх діяльності.
6. Завдання, функції аптек та їх структурних підрозділів. Класифікація аптек.
7. Матеріальна відповідальність працівників аптек та фармацевтичних фірм.

8. Класифікації лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці.
9. Зарубіжний досвід організації системи медичного страхування.
10. Основні типи моделей медичного страхування: стисла характеристика.
11. Порядок роботи аптек з товарними запасами за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
12. Зберігання ліків та товарів аптечного асортименту за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
13. Документальне оформлення відпуску товару у інші відділи та структурні підрозділи аптеки, ЛПЗ за умов виникнення надзвичайних ситуацій.
14. Особливості одержання, приймання та належного зберігання наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів в особливий період.
15. Особливості обліку та звітності медичної служби при надзвичайних станах та веденні бойових дій.
16. Організація безрецептурного відпуску в Україні та у зарубіжній фармацевтичній практиці.
17. Система ОТС-препаратів. Основні вимоги, що пред'являються до препаратів безрецептурного відпуску.
18. Концепція відповідального самолікування. Організація фармацевтичної опіки.
19. Рецептурно-виробничий відділ аптеки, його функції, штат, оснащення.
20. Загальні правила виписування рецептів, форми рецептурних бланків.
21. Правила прийому рецептів. Права та обов'язки провізора з приймання рецептів та відпуску ліків.
22. Категорії амбулаторних хворих, які одержують ліки на умовах 50% оплати, особливості оформлення пільгових рецептів, їх облік.
23. Категорії амбулаторних хворих, які одержують ліки безкоштовно, особливості оформлення рецептів.
24. Правила виписування рецептів на лікарські засоби. Види рецептурних бланків.
25. Правила оформлення рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби, термін дії та зберігання рецептів у аптеці.
26. Особливості відпуску з аптек наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів.
27. Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
28. Визначення вартості екстемпоральних ліків у аптечних закладах.
29. Предметно-кількісний облік у аптечних закладах, його документальне оформлення.
30. Рецепттура як економічний показник діяльності аптек, види рецептури, структура, облік амбулаторних рецептів.
31. Пільгова рецепттура, особливості обліку та порядок відшкодування аптеці вартості ліків, відпущених на пільгових умовах.
32. Державна система контролю якості лікарських засобів в Україні.
33. Види внутрішньоаптечного контролю якості ліків, їх стисла характеристика.
34. Організація вхідного контролю якості фармацевтичних товарів у організаціях оптової торгівлі, аптеках (фармацевтичних фірмах).
35. Організація роботи відділу запасів. Завдання та функції відділу, штат.
36. Організація зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у аптечних закладах.
37. Організація постачання аптек. Нормативно-правове регулювання та вимоги до оптової торгівлі ЛЗ та ВМП.
38. Аптечний склад (база) – завдання, функції, класифікація.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1

- користуватися нормативною, довідковою, навчальною та науковою літературою для вирішення професійних задач;
- використовувати фармацевтичну інформацію в професійній діяльності;
- організовувати свою роботу на посадах, які можуть займати фармацевти в аптеках;
- здійснювати відпуск ЛЗ населенню, лікувально-профілактичним та іншим закладам;
- дотримуватися норм фармацевтичної етики та деонтології під час виконання своїх посадових

обов'язків;

- здійснювати приймання рецептів;
- контролювати якість ЛЗ під час їх приймання, зберігання, виготовлення та відпуску;
- здійснювати відпуск ЛЗ по рецептам та безрецептурний відпуск;
- здійснювати облік рецептури;
- організовувати свою роботу на посадах, які можуть займати фармацевти на аптечних складах (оптових фармацевтичних фірмах);
- вести облік робочого часу;
- вести внутрішньогосподарського облік операцій, пов'язаний з рухом ТМЦ в аптечних закладах;
- проводити касові операції з застосуванням РРО;
- складати звітність структурних підрозділів аптеки та товарного звіту аптеки;
- проводити інвентаризацію ТМЦ та відображати її результати в обліковій документації;
- аналізувати основні показники торгівельно-фінансової діяльності аптек.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль проводиться на 2-му практичному занятті після завершення модуля 1. Здійснюється контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь. Максимальна кількість балів модульного контролю становить 200. Модуль вважається зарахований, якщо студент набрав не менше 120 балів.

Початковий рівень визначається на першому практичному занятті за допомогою письмової контрольної роботи, яка складається з 10 тестових завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- у формі тестових завдань з однією правильною відповіддю та розв'язування ситуаційних задач за темою заняття на основі рекомендацій у методичних розробках;
- у формі письмових контрольних робіт.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь (перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усного опитування та розв'язування тестових завдань).

Форми підсумкового модульного контролю успішності навчання мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюватися у вигляді вирішення тестових завдань та ситуаційних задач. Підсумкове заняття проводиться у 3 етапи:

I етап - індивідуальна контрольна письмова робота, яка містить 4 контрольних запитань.

Правильна відповідь на кожне запитання оцінюється в 10 балів;

II етап - перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усної співбесіди з основних розділів організації та економіки фармації: поняття про організацію фармацевтичного забезпечення населення, організацію роботи відділів аптеки, правила виписування та приймання рецептів, поняття системи обліку в аптеці, види нормативно-правових актів, основи фармацевтичної економіки. Цей етап оцінюється у 20 балів.

III етап - вирішення ситуаційних та розрахункових задач – 20 балів.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кіль-ть навчальних год. кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок							Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС			
			5	4	3	2	5	4	3	
Модуль 1 135/4,5	1/2	6	18	15	11	0	12	9	6	72

Для модуля 1:

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість тем у модулі дорівнює **120 балам** ($120=6*18+12$).

Мінімальна кількість балів, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю модуля – **72 бали** ($72=6*11+6$).

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості. Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 12 балів;

«4» – у 9 балів;

«3» – в 6 бали.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Основна (базова):

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник).
2. Організація та економіка фармації. Ч. 2. Системи обліку в фармації: нац. підруч. Для студентів вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, О.П. Гудзенко та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 416 с. – (Національний підручник).
3. Бухгалтерський облік на підприємствах фармацевтичної галузі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / авт. А.С. Немченко, С.В. Огарь, І.В. Кубарева та ін.; За ред. А. С. Немченко. – Х.: НФаУ, Золоті сторінки, 2011. – 264 с.
4. Організація та економіка фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ І.В. Вершкова, В.В. Крикля, О.В. Мартинова, Л.О. Горяча; за ред. І.В. Вершкової. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 292 с.
5. Практикум з організації та економіки фармації: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ В.П.Горкуша, Л.А. Дмитренко, Н.П. Завадська, В.В. Кобрин, Н.М. Косяченко.; за ред. Н.М.

Косяченко. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 280 с.

19.2 Допоміжна:

1. Збірник деяких нормативно-правових актів щодо здійснення діяльності у фармації. Упорядники Зеленюк В.Г., Геруш О.В., Горошко О.М. – Чернівці, 2017. – 340 с.
2. Москаленко В.Ф., Яворівський О.П., Цехмістер Я.В., Кричевська О.Я., Ніженковська І.В. та ін. Організація та економіка фармації. Модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення. Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер, О.Я. Кричевська, І.В. Ніженковська та ін.; за ред. академіка НАМН України В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 216 с.
3. Організація та економіка фармації. Модулі 2-3. Системи обліку й основи економіки у фармації: Навч. посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворівський, Я.В. Цехмістер та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 432 с.
4. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с.
5. Вершкова І.В., Крикля В.В. Правила таксування рецептів. Методичні рекомендації з предмету «Організація і економіка фармації». — Х.: Вид-во НФаУ, 2003. — 48 с.
6. Терещук С.І., Новикевич А.М., Чухрай І.Л. Система бухгалтерського обліку в аптеках: навч. посіб. — Вінниця: Нова книга, 2003. — 280 с.
7. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори» в редакції Закону від 22.12.06 р. №530-V [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України від 06.09.05 р. № 2806-IV «Про дозвільну систему в сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>
9. Кримінальний Кодекс України від 5.04.2001 р. № 2341-III (ст. 307-309, 311-313, 318-320). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
10. Постанова КМУ №1303 від 17.08.1998 р. „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску ЛЗ за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF>
11. Постанова КМУ №770 «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 6.05.2000 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
12. Постанова КМУ №589 від 3.06.2009 р. „Про затвердження Порядку здійснення діяльності, пов’язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-%D0%BF>
13. Наказ МОЗ України №44 «Про організацію зберігання в аптечних установах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення» від 16.03.1993 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/91510>
14. Настанова «Лікарські засоби. Належна практика дистрибуції. СТ-Н МОЗУ 42-5.0:2008» Наказ МОЗ України №95 від 16.02.2009 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090216_95.html
15. Немченко А.С., Косяченко К.Л., Немченко О.А. Ціноутворення на лікарські засоби: монографія (видання 2-ге, доповн. і перероб). – Х., 2012. – 304 с.
16. Панфілова Г.Л., Немченко А.С., Немченко О.А. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування. – Х., 2009.

Інформаційні ресурси

- Сервер дистанційного навчання БДМУ – <http://moodle.bsmu.edu.ua/>
Сайт МОЗ України – <http://www.moz.gov.ua>
Сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
Сайт Кабміну України (урядовий портал) – <http://www.kmu.gov.ua/>
Сайт мінекономіки України – <http://www.me.gov.ua/>
Сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – <http://www.diklz.gov.ua/>
Державного експертного центру ЛЗ – <http://www.dec.gov.ua/>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Геруш Олег Васильович - завідувач кафедри фармації, доцент, к.фарм.н
2. Сидор Валерія Валеріївна – викладач фахового коледжу БДМУ